

Defensa del doctor Ramon Puigjaner, padrí del doctorand

Senyores, senyors,

Quan vaig rebre l'encàrrec de defensar la candidatura al títol de doctor Honoris Causa per la Universitat de les Illes Balears del senyor Felicià Fuster i Jaume, vaig pensar que el més senzill seria enumerar les importants fites de la seva vida professional.

Perquè el Sr. Felicià Fuster ha estat o és:

- President executiu de l'Empresa Nacional d'Electricitat i del seu grup d'empreses. Actualment n'és President d'Honor
- President de les companyies: GESA, UNESA i ENHER
- Vice-president de TENERO (l'antic INI)
- Vice-president i conseller d'IBERIA
- Vice-president, i encara conseller de la Societat General d'Aigües de Barcelona
- Pel que fa a la CE, president de l'*European Advisory Group, fusion-Industry*, i membre del *Committee of Fusion-Industry* de la DG XII
- Conseller de *Red Eléctrica de España*
- Conseller de *Cementos Portland*
- Membre numerari de la Reial Acadèmia de Medicina de Palma
- Enginyer en cap de l'Ajuntament de Palma
- Director tècnic d'EMAYA
- Vice-president del Foment de Turisme
- President del Consell Social de la nostra universitat

Podria seguir enumerant càrrecs, distincions i valors que, *per se*, justificarien àmpliament atorgar el títol de Doctor Honoris Causa a aquest mallorquí singular dotat d'un gran esperit emprenedor.

Ara bé, després d'haver mantingut interessants i llargues converses amb ell, crec més

adient donar-vos una visió personal i per tant més captivadora de la seva vida.

Felicià Fuster va nèixer a Santa Margalida avui fa vuitanta-quatre anys, al sí d'una família que tenia una petita empresa de producció de vins i alcohols.

Des de molt petit va ser conscient que els seus orígens familiars l'obligarien a fer més esforços que els seus companys perquè els seus mèrits li fossin reconeguts. Crec que es tractava d'una consciència que encara ara el segueix impulsant endavant.

Era fill únic. Com el seu pare va morir força jove, l'avi i la mare van esdevenir dues figures molt importants a la seva vida, i el van influenciar fortament. L'avi sempre l'empenyia a avançar, a anar més endavant, més enllà. A la seva mare l'estimava tant i li tenia tanta devoció que, quan la seva malaltia va fer necessari hospitalitzar-la, ell se'n va anar a viure amb ella a la clínica. Perquè era l'única manera de poder compaginar les atencions envers la mare amb les seves ocupacions (i preocupacions!).

Va fer el batxillerat a Palma i va obtenir el Premi extraordinari de l'antic Examen d'Estat. Després va ingressar a la que aleshores era l'Escola Especial d'Enginyers Industrials de Barcelona. De fet, la família tenia secreta esperança que, en acabar la carrera, es faria càrrec de l'empresa familiar per fer-la progressar. El Projecte Final de Carrera que va presentar també va merèixer la menció de Premi Extraordinari. Em pregunto si per ventura aquests dos premis van ser conseqüència del seu convenciment d'haver d'esforçar-se més que no pas els altres.

No costa gens comprendre que ràpidament l'entorn de l'empresa familiar li quedés petit, que li provoqués una estretesa possiblement accentuada pel xoc generacional.

Així doncs, quasi d'amagat de la família, va preparar —i guanyar— les oposicions d'enginyer municipal de Palma. En aquesta feina, de més amplis horitzons, va poder

donar curs a les seves inquietuds, sempre orientades al servei públic. Va impulsar la modernització de l'enllumenat públic de Palma, la senyalització i el control del seu trànsit —qui ens havia de dir que va ser ell qui va introduir els semàfors, a voltes molestos, a la nostra ciutat!—, la planificació dels serveis de distribució de l'aigua de la ciutat, de cerca de nous cabals freàtics i de recollida de les aigües residuals, sempre volent racionalitzar els serveis i optimitzar els recursos. Quan es va jubilar el primer director d'EMAYA, l'empresa municipal d'aigües, en Felicià Fuster el va succeïr.

També va ser el director de l'Escola de Mestratge Industrial de Palma i va promoure la construcció de la seva actual seu.

Posteriorment va guanyar unes altres oposicions: les d'enginyer industrial al servei del Ministeri d'Indústria. Poc després va entrar a treballar a GESA, que ha estat el seu trampolí per assolir el cim de la tècnica i la gestió empresarial en un àmbit molt tecnificat: l'energètic.

La seva feina en aquest camp no només li ha valgut el reconeixement a nivell local, regional i estatal, sinó també a nivell europeu. Una de les seves primeres actuacions a GESA va ser dirigir la construcció de la central elèctrica d'Alcúdia. Per què a Alcúdia? Doncs perquè hi havia un port on es podia descarregar fàcilment el combustible necessari per fer-la funcionar, el que implicava l'aprofitament racional dels recursos disponibles. Anys després, quan va ser necessari instal·lar més potència, amb la intenció de reduir les pèrdues de transport de l'energia, la seva racionalitat li va fer situar la nova central a Sant Joan, a la vora de Palma, que era —i és— el principal centre de consum.

Per tal d'aconseguir donar una major estabilitat al servei elèctric, també va promoure la interconnexió, mitjançant cables submarins, de les xarxes elèctriques de Mallorca i Menorca —40 km a 132 kV—, d'una banda, i d'Eivissa i Formentera —a 30 kV—, de l'altra. Que durant molts anys la interconnexió Mallorca-Menorca fos la més llarga del món, posa de manifest el seu esperit innovador i tècnicament sòlid. Posteriorment,

quan va fer falta més potència, la central es va tornar a instal·lar a Alcúdia, a Es Murterar, que quedava a mig camí entre Mallorca i Menorca. Així, la nova central podia donar servei a les dues illes reduint les pèrdues de transport. A GESA ha estat director tècnic, gerent i president.

Quan va ser president de GESA, el seu ja citat esperit innovador i amb visió de futur, el va dur a crear un grup d'estudi i d'investigació sobre energies renovables: fotovoltaica, solar-tèrmica, tèrmica de mitja temperatura, eòlica, etc. Les proves d'aerogeneradors es van fer a Alfàbia i a Sant Joan de Déu. I quan anys després el van nomenar president d'ENDESA, es va emportar aquest grup a Madrid, traspasant-lo primer a l'INI i després, a UNESA (la patronal de les empreses elèctriques). Posteriorment, el grup va donar lloc a la creació de MADE, una empresa que, durant molt de temps, va ser capdavantera a l'Estat en la producció de sistemes d'energies renovables, principalment eòlica i solar-tèrmica, i que va col·laborar amb empreses de la dimensió de l'alemanya MANN.

Als darrers anys de la dictadura, li van proposar ser el Batlle de Palma, càrrec que no va acceptar perquè volia continuar dedicant-se a allò que era la seva veritable passió: posar la tècnica al servei dels ciutadans. Per indicació del president de l'INI, va anar a veure el Ministre de Governació per dir-li: gràcies, però no.

Ja en la democràcia, el que aleshores era Ministre d'Indústria del govern de la UCD volia que fos subsecretari d'indústria. En Felicià Fuster, que no desitjava aquest nomenament, se'n va poder escapolir perquè qui li ho demanava va ser nomenat Ministre de Defensa. Però era tant l'interès del Ministre, que fins i tot li va dir que si no volia deixar la seva mare a Mallorca, que se l'emportés a Madrid, a ella i a les monges que en tenien cura.

Quan el govern de Felipe González va crear *Red Eléctrica de España* —nacionalitzant

el transport de l'energia elèctrica d'alta tensió per racionalitzar-ne el funcionament— li van oferir ser-ne el president. Ell va aconseguir que no l'anomenessin per a aquest càrrec argumentant — i defensant sòlidament la seva idea— que el que el feia sentir realment útil era la seva feina de gestor d'una empresa elèctrica de servei públic. A més, —això secretament— no volia deixar la seva estimada illa. REE quedava massa lluny dels usuaris del servei i —havent de viure a Madrid— de Mallorca. Però la mateixa argumentació se li va girar en contra quan poc després li van proposar ser president d'ENDESA i no va poder declinar el nomenament ja que ENDESA era una empresa de servei públic. Va crear el grup ENDESA posant sota un mateix sostre les empreses elèctriques de l'INI i moltes altres de privades, va sanejar l'economia del grup i va aconseguir racionalitzar el mercat del sector elèctric. I ho va fer considerant que, per a aquestes empreses, el veritable benefici era donar un bon servei als usuaris, i que, per als accionistes, el benefici resultaria de la satisfacció dels dits usuaris. És una llàstima que no s'hagi mantingut la seva filosofia.

Des de la presidència d'ENDESA va promoure la interconnexió elèctrica —de 1200 km— entre Mèxic i Colòmbia, passant per totes les repúbliques d'Amèrica Central. Malahuradament, el projecte no es va realitzar, però potser es mantingui, tot i que només com a interconnexió dels sistemes elèctrics dels països d'Amèrica Central. Hauria estat una manera intel·ligent d'interconnectar l'Amèrica del Nord amb la del Sud, i a més hagués permès una compensació de recursos i demandes elèctriques a tota la regió.

Quan era president d'ENDESA —o potser pel fet ser-ho— la Comissió Europea li va demanar que formés part del comitè que havia d'estudiar el tema de la fusió nuclear perquè en el futur es pugui proporcionar a la societat —i probablement a bon preu— l'energia que li caldrà i que els combustibles fòssils actuals (carbó, petroli, gas, etc.) o bé no li podran donar o bé ho faran a un preu molt elevat. Un incís. No confonguem la fusió nuclear amb la fissió nuclear, que és en la que es basen les centrals nuclears actuals amb els problemes associats que comporten i que tots coneixem: riscos, eliminació de residus, etc. Quan la fusió nuclear estarà industrialment preparada, podrà

proporcionar energia barata, segura, neta i pràcticament inesgotable.

Quan va deixar de ser President executiu d'ENDESA no es va pas dedicar al *dolce far niente*. Entre d'altres activitats, està impulsant la creació del Museu de la Ciència de Mallorca, un museu concebut en forma de xarxa, el nus principal de la qual és l'antiga central elèctrica d'Alcúdia.

Fa uns anys, no massa, va col·laborar amb el representant de l'Estat espanyol al projecte ITER i amb el president del CIEMAT en una important iniciativa: la d'intentar que el centre de recerca mundial sobre la utilització industrial de la fusió nuclear —el projecte ITER— s'instal·lés a Vandellós I aprofitant la infraestructura de la central nuclear ja fora de servei. Mentre ell aconseguia la cessió de Vandellós I per part de les empreses elèctriques que n'eren les propietàries i obtenia el suport de la Generalitat de Catalunya, els altres promotors de la iniciativa, mobilitzaven el Ministeri d'Indústria. La proposta que impulsaven era la més ben concebuda des del punt de vista tècnic, però degut a pressions polítiques internacionals el Centre de Recerca es va acabar instal·lant a Cadarache (França). Però es va aconseguir que l'agència gestora del projecte tingués la seu a Barcelona. En el primer mandat com a President del Consell Social de la nostra universitat, va aconseguir que els Presidents dels Consells socials de les universitats espanyoles aprovessin una declaració sobre l'interès de la recerca en fusió nuclear i els *spin-offs* que generaria.

Però si els mèrits que he esgrimit no fossin suficients, permeteu-me unes paraules més, unes pinzellades que, al menys per a mi, els reforcen per a fer-lo mereixedor del títol que li defenso.

Quan encara era president d'ENDESA, malgrat no tenir la seguretat de seguir en el càrrec degut a un canvi del govern de l'Estat que s'acabava de produir, seguia participant activament en la realització de la il·luminació interior de la Seu. La seva gran capacitat de gestor empresarial no li feia oblidar els orígens tècnics de la seva formació

d'enginyer.

Fill d'una illa, mai no ha deixat d'estimar la mar. Sempre que pot s'acosta a la seva vora, a la seva casa de la Quarantena d'Alcúdia. I, si l'estat de la mar li ho permet, no s'està de barquejar.

Gestor i enginyer, sí, però no per això ha deixat de ser un home, amb tota la grandesa i la petitesa del terme. Quan ja era el director de GESA, un jove enginyer industrial —que era el director del servei elèctric de l'empresa— li va insinuar que ja era major. L'amor propi d'en Felicià Fuster en va resultar ferit, i aquell jove —anomenat Miquel Pocoví— confessa que va haver de suportar una de les poques esbroncades que li va clavar. Vet aquí un altre cas de xoc generacional!

En Felicià Fuster, un home de la Mediterrània que —pel que he dit— podríem considerar descendent dels fenicis, no ha deixat de banda la gran influència cultural grecoromana que l'ha dut, per exemple, a practicar allò de *mens sana in corpore sano*. A més la seva passió per la nàutica, confessa ser —i així és reconegut— un gran aficionat al tennis i un excel·lent jugador. En Miquel Pocoví i en Fèlix Ferrer —que van ser directors de GESA, d'electricitat i de gas respectivament— reconeixen que, tot i una diferència d'edat de setze anys, havien de suar molt per poder-lo guanyar. I que no sempre ho aconseguien.

Per acabar vull dir que he fet una petita enquesta entre persones que, en un moment o altre, han tractat, treballat o col·laborat amb en Felicià Fuster. El resultat ha estat:

- Que tothom reconeix la seva capacitat, lucidesa i rapidesa per entrar al cor d'un problema, sintetitzar-lo i orientar-ne la solució.
- Que tots els seus col·laboradors l'han apreciat i l'aprecien, la qual cosa no és gens senzilla. I molt menys quan hom ha assolit els més alts nivells de responsabilitat.

Per tots aquests motius tècnics, empresarials, comunitaris, socials i humans, crec que el senyor Felicià Fuster i Jaume mereix amb escreix el títol de Doctor Honoris Causa per la nostra universitat.

Moltes gràcies.